

Scena

Naše ceste = njihov konec; Pazi, dvoživke na cesti!

Nadaljevanje članka iz prejšnje revije.

Kaj jih ogroža?

Dvoživke so v nevarnosti zaradi naših poseganj v njihov življenjski prostor, kot so na primer gradnja stavb, krčenje gozdov in travnatih površin, izsuševanje ter zasipavanje mokrišč, onesnaženje voda in uporaba škodljivih kemičnih sredstev, kot so pesticidi, ter podnebni sprememb. Ogrožajo jih tudi virusne bolezni in invazivne vrste. Veliko težavo predstavljajo ceste, ki prekinjajo njihove selitvene poti in kjer jih velik del konča povoženih. Tudi če jim nekako uspe priti na drugo stran ceste, jih veliko ne more preplezati visokih robnikov. Ko jim uspe odložiti jajčeca, je žabji zarod pogosto tudi plen rib, ki jih velikokrat naselimo v bajerje in ribnike prav ljudje (nekako se nam zdi, da moramo povsod tlačiti zlate ribice). Krastače imajo tu malo več sreče, saj ribe njihovih paglavcev zaradi strupa ne jedo.

Selitev proti mrestiščem

Selitev se delijo na primarne in sekundarne. Primarne so spomladanske, ko se temperature začnejo dvigati in se brezrepe dvoživke odpravijo iz svojih zimskih prebivališč proti mrestiščem. To se dogaja, ko se stemni, in traja nekaj ur oziroma prvo polovico noči. Še posebej veliko žab in krastač pokuka ven, če pada dež; takrat jih je ogromno tudi na cestah. Odpravijo se torej proti stoječim vodam – mrestiščem, kjer se pari in odložijo oplojena jajčeca. Po navadi lahko opazimo posamezne žabe, ki prečkajo cesto, in posamične krastače, veliko pa je tudi parčkov; spodaj samica, ki na hrbtu nosi manjšega samca. Taki

parčki so tudi precej počasnejši in še težje preživijo prečkanje cest. Samec se oprime samice in ko ona odloži jajčeca, jih oplodi. Proti koncu selitve, ko je tudi manj samic, včasih opazimo kup krastač, kjer se ene samice oprime tudi do deset samcev, ki želijo izpolniti svoje poslanstvo. Njihov oprijem je tako močan, da se včasih samica pod vsemi njimi tudi zaduši. Selitev se po navadi začne marca, so pa letos že malce pohitele, saj je vreme vse bolj nepredvidljivo in se spreminja. Sekundarne selitve so poletne, ko se od mrestišč odpravljajo do poletnih bivališč, v katerih se hranijo, poznamo pa tudi jesenske selitve, ko se odpravijo do zimskih bivališč, v katerih bodo čez zimo, zakopane globoko v tla, hibernirale. Sekundarne selitve se ne dogajajo tako množično kot spomladanske.

Kako pa dvoživke vedo kam iti, kako se orientirajo?

Pri krastačah so bili opaženi trije najpomembnejši sistemi za orientacijo. To so magnetorecepcija, ki služi kot kompas, voh in vid. Voh jim pomaga zaznati mrestišče, ki ima specifičen vonj, vid pa je pomemben na kratke razdalje.

Kako jim pomagati?

Vsako leto, ko se začne selitev, se prostovoljci odpravimo na teren in jim pomagamo varno priti na cilj. Gre za akcije, pri katerih dvoživke na eni strani pobiramo v vedra in jih nato nesemo na drugo stran čim dlje od ceste ali do vode, kamor so namenjene. V Sloveniji je zabeleženih že okoli 100 črnih točk, na katerih je vsako leto ogromno povoženih dvoživk. Na spletni strani pomagajmo-zabica.si lahko najdete zemljevid lokacij po Sloveniji, na katerih vsako sezono potekajo reševalne akcije. Na teh lokacijah sicer postavljajo opozorilne table, vendar se te žal niso izkazale za učinkovite, saj veliko voznikov kljub temu ne upočasnijo. Veliko ljudem žal ni mar za žabe. Ena od rešitev so tudi varnostne ograje ob cestah, ki ustavijo dvoživke, vendar je njihova postavitev draga, prav tako je potem res nujno, da je dovolj prostovoljcev, ki jih nesejo na drugo stran; drugače ne morejo priti do mrestišča.

Želiš tudi ti pomagati?

Akcija se torej po navadi začne nekje marca (letos se je začela prej) in traja nekaj tednov, začne pa se vsak dan, ko se zmrači, in traja kakšni dve uri. Potem se selitev malce umiri, prav tako je manj prometa. Še posebej množična je selitev ob deževnih, toplih večerih; takrat je vsak dodaten par rok res dobrodošel. Udeležba je na lastno odgovornost – vsak mora sam paziti nase in biti odgovoren ter previden.

Kaj potrebuješ?

– Dovolj globoko vedro ali dve (eno ima lahko pokrov z dovolj velikimi luknjami za zrak, posebej namenjeno žabam, saj te lahko skočijo ven). Če ne dežuje, pred odhodom z vodo navlaži vedro, saj mora biti koža dvoživk vlažna.

– Dovolj močno baterijsko svetilko.

– Topla in čim bolj nepremočljiva oblačila, škornje.

– Odsevni jopič (Nujno!).

Kje pobiram in kam nesem?

Ob začetku sezone selitve zelo hitro ugotoviš, v katero smer so namenjene, saj gredo vse v isto smer. Pobiraš jih nekaj metrov od ceste, na pločniku, ob robniku, na travi ob cesti ... Nežno jih položiš v vedro in ko se jih nabere malo več, jih odneseš na drugo stran. Izpustiš jih na drugi strani, čim dlje od ceste.

Foto: Daša Keber (par krastač)

Če pa veš, kje je mrestišče, kamor so namenjene, jih neseš kar tja. Ko jih izpustiš, jih tudi prešteješ in ob koncu skupno število sporočiš organizatorjem. Na primer 55 krastač in 10 žab (če tudi veš, za katero vrsto gre, toliko boljše). Proti koncu obdobja selitve je situacija malce bolj kaotična, saj se nekatere že vračajo in jih je treba nesti nazaj na prvotno stran.

Žabji bonton

– Ko stopamo čez cesto ali ob cesti, smo previdni in pazimo tudi nase, saj lahko z ogrožanjem varnosti prinesemo težave tudi organizatorjem. Nekateri vozniki žal ne upočasnijo vožnje. **VEDNO** nosimo odsevni jopič.

– Z živalmi delamo spoštljivo, previdno in nežno. **NE** mečemo jih v vedro in na tla; **NE** tekamo po travi; stopamo počasi in previdno, da katere ne pohodimo.

– Starši: žabe niso igrače za otroke. Naučite jih spoštovanja in nežnega dotikanja; pazite tudi, da ne tekajo po travi, jih ne pohodijo in ne kričijo. Dvoživk **NIKAKOR** ne nosimo domov!

– Upoštevamo navodila in nasvete organizatorjev ter izkušenih prostovoljcev, ki vedo, kaj delajo.

– Če jih nesemo do vode, smo tam še posebej previdni, saj jih je na tem mestu res veliko; možnost, da jih pohodimo, je še večja.

Verjemite mi: zelo lep občutek je, ko se svet umiri. Obkroža te tema noči in skoraj edina svetloba je tvoja lučka. Pomirjujoča tišina, ti pa si v družbi malih radovednih regljajočih bitjec. Res neprecenljiv občutek povezanosti z naravo in njenimi bitji.

Za več informacij preveri spletno in Facebook stran:

www.pomagajmo-zabica.si <https://www.facebook.com/pomagajmo.zabica>

Vira:

Bilten slovenskih terenskih biologov in ljubiteljev narave TRDOŽIV (Letnik X, št. 1 (2021)).

pomagajmo-zabica.si.

Daša Keber

Kvak

Foto: Visit Kranj

Trgovinica Lucca in Tatjana Lukež

Vsak Kranjčan pozna ali pa je vsaj slišal za trgovinico Lucca, ki se nahaja ob vodnjaku na Glavnem trgu. Prepričana sem, da ste se ničlikokrat vsaj sprehodili mimo in opazili znamenito klopco, ki stoji poleg trgovine. Če ste imeli srečo, ste na njej lahko pozdravili prijetno damo, ki že trideset let piše zgodbo trgovinice Lucca. Najverjetneje se je nastavljala spomladanskemu soncu in imela v rokah svoj najnovejši projekt; bodisi je pletla, šivala ali pa raziskovala in se učila česa novega. Tatjana Lukež je multipraktična rokodelka, ki ji trdo delo ni tuje. Skozi leta je sooblikovala obrtniško podobo mesta Kranj, in to s srcem počne še danes.

Začetki

»Ravno prej sem razmišljala, da v bistvu šivam že 50 let,« mi vzneseno pove Tatjana, ko se namestiva v njeni prijetno okrašeni dnevni sobi, ki hote ali nehote izdaja, da tu živi vsestranska ročna umetnica. Njeni začetki so jo izoblikovali v osebo, kakršna je danes tako v osebnem kot profesionalnem razvoju: »Ko sem bila stara 12 let,

torej v 6. razredu, sem se vpisala v šiviljski tečaj in od takrat naprej uživam v šivanju. Po končani gimnaziji sem si želela na oblikovno šolo, a žal nisem opravila sprejemnih izpitov. Na koncu sem doštudirala tekstilno tehnologijo, vendar moja nadaljna pot niti ni toliko povezana s formalno izobrazbo. Sem pa individualist in samouk.«

Njena strast do šivanja in ustvarjan-

ja z različnimi materiali jo spremlja že od mladih nog, obrtništva in delovnih navad pa se je priučila doma: »Drugače pa smo imeli tudi doma obrt, imeli smo antenske in kableske naprave. Vzgojena sem bila v obrtniškem duhu. Še preden sem dokončala študij, sem se že zaposlila pri očetu, pri katerem sem delala kar nekaj časa, zato mi je fino, da sem zdaj lahko že v pokoju (smeh).«

Od Dada do Lucca

Tatjana mi je sama od sebe prijazno in z občutkom pripovedovala zgodbo o rojstvu njene prve blagovne znamke (ki je bila čisto slučajno povezana z rojstvom njenega drugega otroka), o takratnih razmerah na trgu s perspektive nadobudne obrtnice in o vzpostavitvi ter o trgovinici sami, kot smo jo poznali včasih in jo poznamo danes. »Ko se mi je rodil drugi otrok, se je v Kranju odprla prva komisijska trgovina. Takrat sem bila še vedno zaposlena v družinskem podjetju. Ko je bila hči stara eno leto, zdaj je stara 37 let, sem začela šivati otroška oblačila in sem v tisto trgovino dajala izdelke v prodajo.« Kaj kmalu pa jo je takratna zakonodaja prisilila, da je odprla svojo obrt, saj kot privatnica ni več smela prodajati v komisijskih trgovinah. »Devetdesetega leta sem odprla obrt, da sem lahko nadaljevala z ustvarjanjem in s prodajo izdelkov. S proizvodnjo sem začela doma; takrat se je vse kar hitro razvijalo. Na začetku sem še vedno prodajala svoje izdelke v različnih trgovinah. Potem sem štartala s svojo prvo blagovno znamko, imenovano Dada, v sklopu katere sem ustvarjala le otroška oblačila.«

Nato pa je Tatjana začela razmišljati o odprtju svoje trgovine: »V bistvu sem rojena v tej hiši v mestu, kjer se danes nahaja trgovinica Lucca, namreč to je hiša mojih starih staršev. Po vojni je bila stavba sicer nacionalizirana in je tam obratovala trgovina s čevlji. Ko pa jo je moja družina dobila nazaj, so jo obnovili. Prostor se je sprostil in leta 1994 sem na koncu res odprla svojo trgovino. Tista prva leta je posel cvetel, saj je bilo takrat v našem prostoru veliko pomanjkanje takih reči. Ni bilo uvoza; niti v Kranju ni bilo veleblagovnic. Mesto je živelo od manjših trgovin, kot je bila moja. Imela sem kar

veliko proizvodnjo in nekaj zaposlenih. Sama sem praktično zgojila in dajala v šivanje drugim šiviljam, nato sem skompletirala in prodajala največ v svoji, nekaj pa tudi v drugih trgovinah.«

Trgovski centri s seboj prinesejo prvo večjo krizo

Proti koncu devetdesetih let so se v Kranju in okolici začeli odpirati prvi trgovski centri in veleblagovnice. Prišla so velika tuja podjetja in takrat so upad prodaje najhujše začutili manjši obrtniki. »Nekaj časa sem se ukvarjala s svojimi drugimi, manjšimi znamkami, kot sta 'Think pink' in 'Big star'. To je bil težek preskok iz prejšnjih časov, ko je bilo ogromno dela, do časov, ko se moraš veliko bolj truditi in praktično komaj shajaš. Veleblagovnice so začele z ogromnimi popusti in z njimi se skoraj ni bilo mogoče kosati. Ljudje pa so se navadili na to.«

Krizo so tovrstne trgovnice občutile širom okolice, saj je bilo na račun uvažanja cenejših izdelkov iz tujine tudi nekoliko manj sodelovanja med obrtniki: »Sodelovala sem recimo z eno trgovino na Bledu, ki se je včasih imenovala Sonček, danes pa se ji reče 'Home design'. Prej so prodajali otroško robo, med drugim tudi moje izdelke, nato pa so začeli uvažati dekorativne izdelke.«

Tatjana se tistega obdobja spominja tudi po tem, da je pozornost malce preusmerila z zgoj otroških oblačil:

»Po približno desetih letih trgovine, torej leta 2004, sem naredila veliko razprodajo in odprla novo blagovno znamko z imenom Lucca ter začela ustvarjati tudi za malo starejše otroke, ne pa še za odrasle.«

Težje dostopni materiali in oblačila za odrasle

Od samega začetka je imela nekaj težav s pridobivanjem materialov. Morala je biti iznajdljiva in iskati na različnih koncih. »Sodelovala sem z različnimi manjšimi uvozniki; s Svetom metraže sem sodelovala že vse od začetka, ko še niso imeli toliko robe. Pred približno desetimi leti pa se je začel množični uvoz materialov. Od nekdanj sem se zavzemala za delo zgolj z naravnimi materiali, torej bombažem ali lanom, pletla pa sem vedno samo z volno. Dobila sem tudi certifikat obrtniške zbornice za domačo obrt.«

Zanimivo je tudi to, da znamka, ki je začela s prodajo otroških oblačil, danes proda največ oblačil za ženske. »Kar se danes največ proda, torej oblačila za ženske, se je razvilo čisto spontano; ustvarjanje otroških oblačil sem praktično opustila, saj ne morem konkurirati velikim znamkam. Pri ženskih oblačilih se je pokazal manko tistega, kar je narejeno iz naravnih materialov, hkrati pa je kakovostno in nima pretirane cene. Daleč največ se proda ženskega. Sedaj imam ogromno zaloge v trgovini, ki jo naredim po lastnih idejah, če pa imam material, lahko izdelke ustvarim v drugih številkah ali v različnih barvah, da se skombinirajo po željah strank.«

Ko govori o svojih strankah, govori z iskrico v očeh, saj pove, da prodaja večinoma stalnim strankam, s katerimi je njen odnos prešel v prijateljskega: »S tistimi, ki čutijo, da so jim take stvari všeč, imaš na koncu pogosto veliko skupnega tudi na drugih področjih.«

Sprehod po spomnih 30-letnega obstoja trgovine Lucca in pokuk v prihodnost

Nujno moram omeniti še najnovejšo kolekcijo, ki jo je Tatjana pripravila in jo lansirala preteklo pomlad. Sama jo opiše takole: »Lansko leto sem začela sama barvati svoje blago z rastlinami. Do tega je prišlo čisto spontano. Prej se mi je to zdelo popolnoma nemogoče časovno uskladiti. Lani pa sem se tega končno lotila bolj zase kot za kaj drugega, hobi varianta. Celo jesen sem se učila, k sreči sem imela ogromno ostankov nekega materiala in sem res uživala med tem početjem. Zares me je pritegnilo; takrat sem začela resno razmišljati, da pa bi res lahko kaj s tem naredila. Spomladi se je lansiranje te kolekcije lepo poklopilo s tridesetletnico trgovine. Trenutno tudi že delam naprej: najbolj so se prijeli živahni odtenki. Zdaj že toliko obvladam, da večino stvari napol zašijem že prej, potem pa barvam.«

Med pogovorom sva naredili celosten pregled trgovinice Lucca od začetka do danes, prav tako pa sva pokukali pod površje Tatjaninega polja ustvarjanja, ki je nadvse široko in se razvija še danes. Od krojenja oblačil, barvanja svojega blaga z naravnimi materiali do dekorativnih izdelkov, mozaika in še in še. Tatjana se spominja tako lepih kot malce manj lepih trenutkov obstoja trgovine; od prekrasnih ljudi, ki jih je spoznala skozi leta, do inšpekcije za postavljeno klopco. Dejstvo pa ostaja: uživa v vsakem trenutku, ki ga posveti ustvarjanju. Pravi, da bi z današnjim počutjem trgovino lahko peljala naprej še vsaj 15 let. Veseli se časovne in finančne razbremenitve, ki ju je prinesla upokojitvev. Kljub temu da je lokal njen, to niso preproste stvari. Od zdaj naprej bo trgovinica odprta 14 ur na teden s prekinitvami januarja, februarja, julija in avgusta. Ko ima zaprto, doma pripravlja kolekcije in oblačila za stranke. Zagotavlja pa, da neznansko uživa v tem, kar počne.

Naslednjič, ko se boste sprehodili skozi mesto, zavijte za vodnjak na Glavnem trgu in si oglejte mnoge izdelke, ki jih je skrbno ustvarila Tatjana, saj nestrpnost čakajo srečnega lastnika.

Špela Vovk

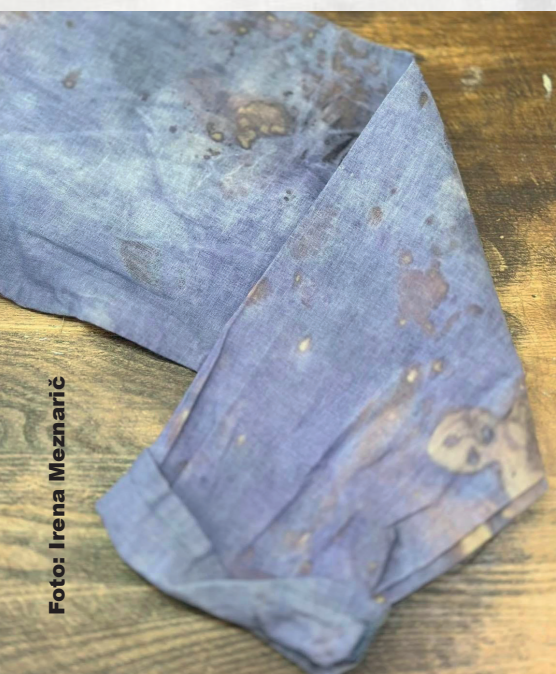
Tam, kjer je sonce

neskončno ...

Poletje je bilo od nekdanj moj najljubši čas leta. Obožujem sonce, vročino in občutek toplote na goli koži (da vode in vodnih radosti niti ne omenjam – najbrž ima to opraviti tudi s tem, da sem rojena v znamenju ribe in da je moja narava že sama po sebi nekoliko vodno osvežujoča in dinamična). Zato sem dobesedno pograbila priložnost, da se udeležim konference *Accessible Europe* v Madridu, ki jo je organiziral *Accessible EU Centre* (inicijativa Evropske komisije, ki si v skladu s Konvencijo o pravicah invalidov in evropskimi strategijami prizadeva za uresničevanje pravice do dostopnosti okolja, informacij in transporta za osebe z različnimi oviranostmi). Na konferenco sem se prijavila kot zastopnica Evropske zveze za cerebralno paralizo – CP-ECA, spregovorila pa naj bi o svoji izkušnji urbanih okolji kot uporabnica z invalidnostjo. Torej, veselo na delo (ali na oder). Če se spomnite, sem v prejšnji kolumni govorila, kako zelo pomembno spremembo je prinesla osebna asistenca, ki nam sploh omogoča tovrstne podvige. Tako sva se z mojo asistentko, ki me k sreči nesebično spodbuja pri vseh takšnih korakih, pripravile in odpravile na pot v špansko prestolnico.

Madrid je drugo evropsko velemesto (če odštejem hrvaški Zagreb), ki sem ga obiskala. Prvo je bilo Bruselj, v katerem sem bila že trikrat. Nasprotje med Brusljem in Madridom je več kot očitno ne le zaradi podnebja, vzdušja in mestnega utripa, ampak tudi zaradi dostopnosti in prijaznosti osebam, ki smo omejene v gibanju. Že prvi dan so me nadvse navdušili (in razveselili) pločniki z lepo speljanimi in nizkimi robniki, da se je lahko voziček kot po maslu zapeljal na beton. Potem pa še živahno špansko življenje! La fiesta y la siesta. Vse ob enem. Po odlično opravljeni konferenci (na kateri sem spoznala tudi predstavnicu Združenih narodov, ki deluje v sektorju za preureditev urbanih območji, tako da bodo dostopna vsem – ženskam, starejšim, osebam z različnimi oviranostmi, in se naučila veliko novega o pametnih mestih; kriterijih, kdaj je določeno urbano okolje resnično prilagojeno in prijazno osebam z motnjami avtističnega spektra, starejšim, gluhih in naglušnim, načrtih za prilagojena igrala otrokom s posebnimi potrebami) sva si z asistentko privoščili ogled muzeja Prado, madridske katedrale in kraljeve palače (ki je, mimogrede, ena izmed redkih palač, v katero sem

lahko vstopila – ima namreč dograjeno klančino in vzdano dvigalo, v katerem se počutiš malodane kraljevsko, saj s tabo potuje tvoj osebni pomočnik). V Pradu me je še posebej presunilo dvoje: njegova velikost (v štirih urah sva si ga uspeli ogledati le malo več kot četrtino) in dejstvo, da sem zrla iz oči v oči nekaterim najslavnejšim umetninam (oziroma njihovimi replikam). Saj se spomnite kipov Julija Cezarja, cesarja Hadrijana, Augusta, Kupida, Atene iz zgodovinskih učbenikov? Nepojmljivo je bilo biti z njimi v istem prostoru – zreti v temelje naše evropske kulture in zapuščine. Ali po filozofsko razpravljati o Goyevih črnih slikah, ki prikazujejo vso bolnost, izgubljenost in grotesknost človekovega bivanja na slikovit in nadvse pomenljiv način. Čudovito se je bilo sprehoditi (beri zapeljati) po sobanah kralja Karla III. Španskega, ki so se kar šibile pod zlatimi oboki in osupljivimi slikarji. Včasih imam občutek, da mi je ta stari svet bolj poznan kot tisti novi. V njem je neko posebno občutenje trenutka, za katerega se zdi, da se v sodobnosti tehnologij, naglice in hiperproduktivnosti izgublja. Ti občutki so mi še posebej prišli v ospredje po tem, ko sem na konferenci poslušala o prihodnosti super mest, ki bodo zamenjala pametna mesta. Vse je videti lažje in povezano, vključujoče in enostavno. Toda ... kaj pa tisti občutek zadovoljstva, ko si vzela v roke jutranji časopis ob kavi ali poseben občutek povezanosti, ko si prebiral na roke napisano ljubezensko pismo? Z lahkoto sem si predstavljala špansko kraljico Izabelo, kako v svojih sobanah počne prav to.

Teško si zamišljam, da bi si naši zanamci podobno toplo predstavljali nas, kako hodimo po ulici in buljimo v telefone, da še celo spregledamo rdečo luč ali preslišimo ptičje petje.

Iz pradskega muzeja naju je pot vodila tudi v park Retiro, ki je prava zelena nirvana. V njem si lahko odpočiješ od vztrajnega sonca in opazuješ, kako je narava kljub navideznemu mirovanju vedno znova v pogonu. Tudi park je bil lepo prilagojen – odtočne jarke pa sva z asistentko lepo zakrili z listjem in vejčjem (v robinzonskem slogu), da sem lahko zapeljala čeznje. Ker je v Madridu istočasno z najinim obiskom potekal tudi teden ponosa (Pride Week) in se je odvijalo veliko dogodkov LGBTQ+, sva doživeli tudi mavrični vrvež in bučne zabave na prostem.

Madrid so pa tudi temačnejše reči – od brezdomcev do drugače zapuščenih. Nikoli ne bom pozabila praznega in odsotnega pogleda pritlikavke z ukrivljenimi nogami, ki je prosila za kakšen prispevek. Ali starejšega moškega, ki je zaspal na klopi pod nekim drevesom. To so »opomniki«, da še vedno ostajajo neenakosti in usode, ki jih spregledamo – kljub dogodkom, kot so razne konference in dogodki o enakopravnosti in pomembnosti slišnosti. Taka srečanja me še toliko bolj napolnijo z iskreno hvaležnostjo za vse (tudi morda za moje pojme neidealne) stvari. Sicer pa mi bo Madrid ostal v spominu kot mesto, kjer je sonce neskončno – kjer se preteklost in prihodnost na tisoč različnih mestih nežno objemata in drhtita v upanju, da vendarle obstaja vključujoči, enakopravni in slišani jutri.

Agnes Kojc

Sedim na avtobusu in razmišljam VI

Sedim na avtobusu in razmišljam je nova rubrika revije Scena, kjer se prepletajo misli različnih oseb, ki sedijo na avtobusu in razmišljajo.

Zapisi niso lektorirani, imena pa so izmišljena.

Če tudi vas med vožnjo spremljajo zanimive misli, vas vabimo, da nam svoje (krajše) zapise pošljete na e-mail naslov: spelca.vovk@gmail.com.

20. 6. 2024

Včas sm znala sintisajzr igrat pol mij pa en reku nej se note naučim, dirkala sm po gozdu s kolesom čez korenine pa fajn mij blo, pol mij pa mt rekla, da jo je strah, tko k jo je blo strah pajkov. Včas sm mislna, da semaforje opravljajo mjhni strički pod cesto pa da je planica pod šmarjetno, k smo šli na hrvaško smo bli še zmer v sloveniji, s psom sm špilala karte pa postavljala hiške v gozdu, da bojo mel škratje kje za spat, dons pa sam hodm po ulcah brez izraza na faci, upam da koga nam srečala ker se mi ne da ukvarjat z ljudmi in zmer čakam v vrsti k en debil.

Bubica Skubica aka Bubašvaba

8. 7. 2024

Nova vožnja z avtobusom v peklen-ski pripeki. Ponovno nisem opravil tistega, kar sem si zadal za danes. Zagotovo bo jutri drugače. Jutri pa gremo zares. Ujet sem v neskončno spiralo zaostankov, hkrati pa me to ohranja živega in polnega adrena-

lina. Se bo to kdaj spremenilo? Morda obstaja drugačna rešitev kot ta, ki me vedno znova izčrpa in hkrati zapelje v evforično stanje? Smo že v Medvodah in opazujem obraze preostalih potnikov, ki prihajajo na avtobus. Kaj bi oni napisali, če bi jih prosil za prispevek? Ne vem, lahko si le predstavljam. Prepričan sem, da rešitev iz vrtiljaka zaostankov ne obstaja. Pa tudi to, da mi gre poletna vročina neizmerno na živce. Spizdi, jebem ti sunce žarko.

Bumbi, 2024

10. 7. 2024

Sedim na vlaku in gledam sonce, ki v tem času, ura je 7.28 zglada kot luna, nekaj večji in bol ploskovit, oranžen krog nekje na nebu, postaja vedno močnejši, vedno težje gledaš v to žarečo kroglo, skos mn vidiš, samo sonce, ki je bilo minuto nazaj luna.

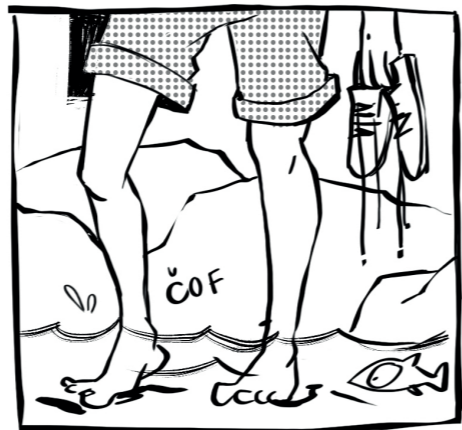
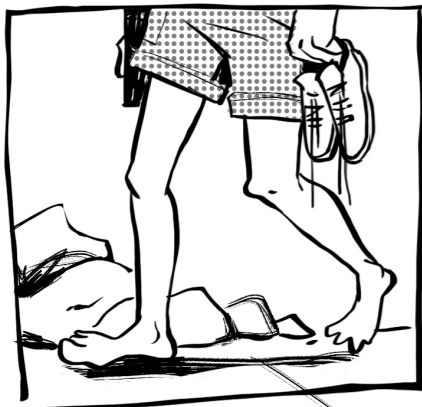
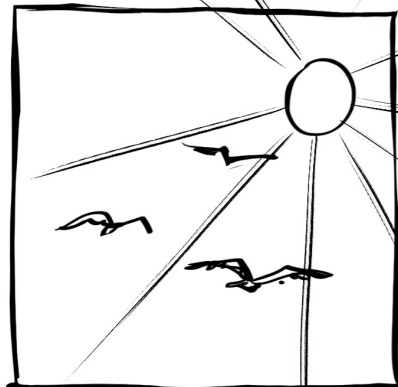
Bubamara

14. 7. 2024

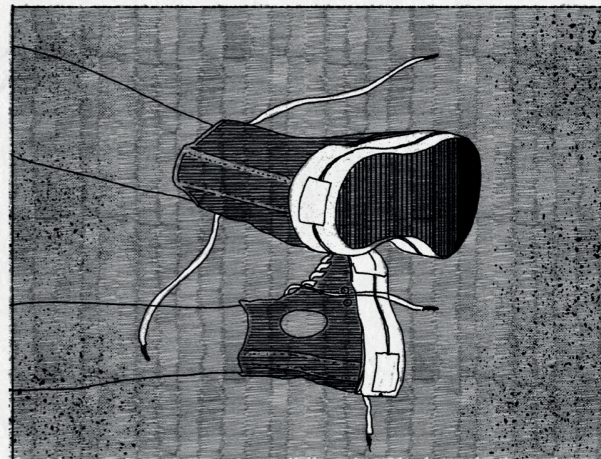
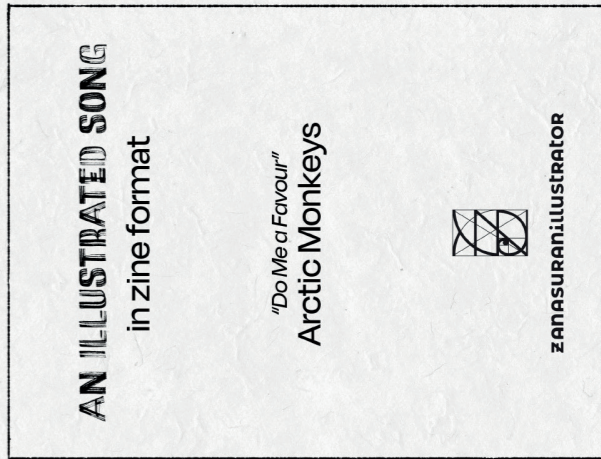
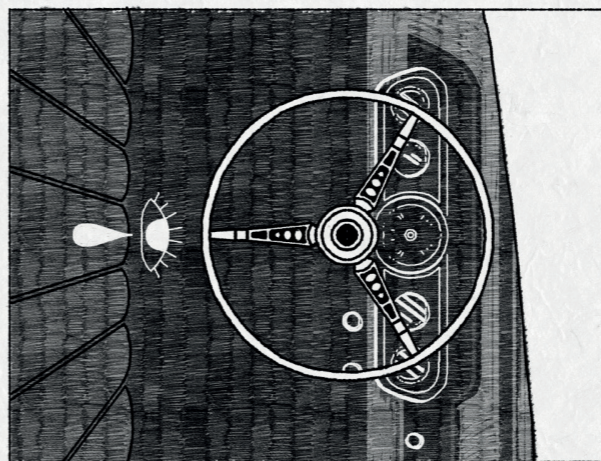
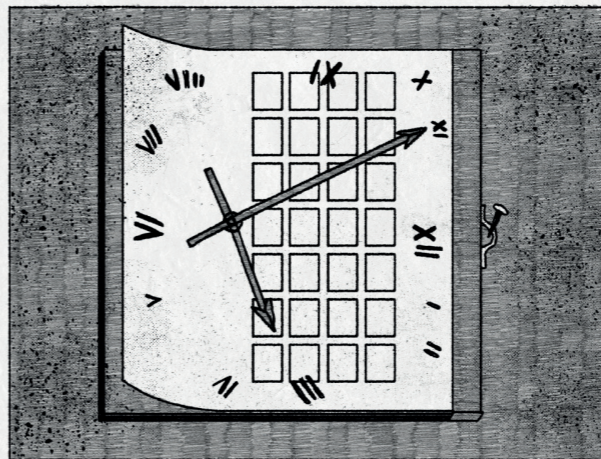
Sedim v predzadnji vrsti popolnoma praznega avtobusa in razmišljam kolk bo fajn, mim mene leti siva. Komej čakam, ker točno vem kam bom šla, na otok. Najprej moram na Petrol po tobak, potem do pokopališča, da si natočim vodo. Na parkingu zraven si bom najdla kotiček, verjetno nekje ob robu, da se v miru prepakiram. Ko vse to zrihtam, sezujem čevlje in vržem ruzak na ramo. Ni daleč, najprej po hribu dol in na peščeno potko do levega izvoza. Zdej ne bom rabila več toliko pozornosti iskat in gledat, ker ga vem. Upam, da ne bo folka. Če pa že, naj bo tak, da se zna it brodolomca. Na kraju si bom najprej obesla visečko, se rešila vseh cunj in se vrgla v vodo. Ko bom prišla ven se bom usedla in razmišljala kolk je fajn, mim mene bo letela zelena.

Agata

Ohladitev(?) na morju(?)

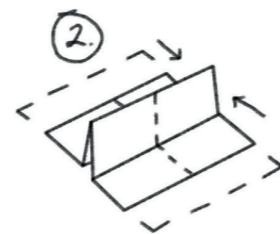
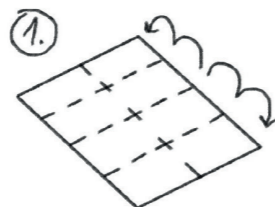
Mam Lien

Arctic Monkeys
Do Me A Favour

Well, the morning was complete
Where there was tears on the steering wheel,
dripping on the seat
Several hours or several weeks
I'd have the cheek to say they're equally as bleak

It's the beginning of the end
The car went up the hill and disappeared around
the bend
Ask anyone, they'll tell you
That it's these times that it tends
To start to break in half, to start to fall apart
Hold on to your heart

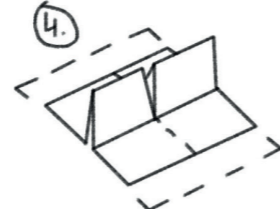

1

And do me a favor and break my nose
Or do me a favor and tell me to go away
Or do me a favor and stop asking questions

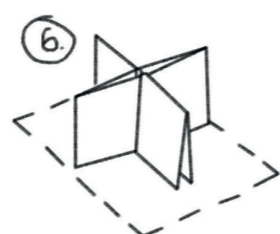
Well, she walked away while her shoes were
untied
When the eyes were all red
You could see that we'd cried
And I watched, and I waited 'til she was inside
Forcing a smile and waving goodbye

Curiosity becomes a heavy load
Too heavy to hold, too heavy to hold
Curiosity becomes a heavy load
Too heavy to hold, will force you to be cold

2

And do me a favor, and ask, if you need some
help
She said, do me a favor, and stop flattering
yourself
And to tear apart the ties that bind
Perhaps "fuck off" might be too kind
Perhaps "fuck off" might be too kind

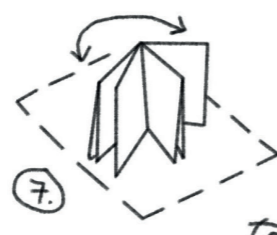
3

Avtorji pesmi:
Glasba: Arctic Monkeys
Besedilo: Alex Turner

Iz albuma "Favourite Worst Nightmare", 2007

Izjava o pravicah: Nisem avtorica pesmi in besedila. Imena, naslovi in besedilo so v tem delu uporabljeni izključno kot navdih za ustvarjeno umetniško delo.

4

THE MOR(R)ONS - TA VLAK SE FURA NAPREJ

Nekega julijskega večera sem se pogovarjala s članoma kranjske punk rock skupine The Mor(R)ons, Janžetom Šilcem in Matevžem Vugrinom. Govorili smo o poti, ki jo je skupina prepotovala v dobrih dvajsetih letih obstoja, ustavili pa smo se na postojankah »do it yourself« filozofije, snemanja in smisla videospotov, punk rock scene v Sloveniji, motivaciji za ustvarjanje glasbe in še čem.

G: Živjo, a se bosta najprej malo predstavila?

J: Mi smo the Mor(R)ons, *špilamo* punk rock, jaz sem Janže, basist sem trenutno dve leti.

M: Jaz sem pa Matevž, pevec in ritem kitarist, sicer nisem ustanovni član, ampak sem prišel kmalu po ustanovitvi, ker v bistvu Simon in Sebastjan, druga dva člana, glavni kitarist in bobnar ter nekdanji basist Aleš so že leta 2002, tam nekje v osnovni šoli, začeli *hengat* in malo *špilat* in tako, potem pa nekje 2005 sem se jaz pridružil in takrat smo *zaštartali*, od takrat nekako zadeva stoji.

G: In potem se je dve leti nazaj zasedba spremenila?

M: V bistvu smo dolgo vztrajali v eni in isti zasedbi, potem je pa Aleš čisto prijateljsko, nobene drame, rekel, da se mu malo ne da več in potem je prišel Janže, ker je imel Simon z njim že en drug bend.

G: Janže, ti prej nisi bil glasbenik?

J: Narejeno imam osnovno glasbeno šolo za klavir, če kaj šteje. Poskušal sem z nekimi bendi, pa nič ni šlo, potem pa ko sem Simona srečal ... oziroma Aleša v Layerci, ko sem začel tukaj delati, sem Aleša spoznal, potem sem nekako preko njega Simona še vpeljal zraven, da smo naredili bend.

G: Kaj pa ti, Matevž, oziroma ostali člani?

M: Dolgo časa sem v osnovni šoli želel imeti bend in potem so oni trije igrali na moji valeti. Prišel sem do njih in vprašal, če rabijo še enega kitarista in so rekli mogoče, če *zrihtam plac* za vaje. Potem sem pa pol leta kasneje res *zrihtal plac* za vaje. Ful mi je pa *fajn*, ker nisem več »ta nov«, odkar je Janže tu, po 20-ih letih.

G: Torej, igrate punk rock, ki je kakšna glasba?

M: Ta nek kalifornijski punk rock, bolj recimo Fat

Foto: Francesco Dose

Wreck, Epitaph založbe v devetdesetih, nekako ta 90's skate punk, punk rock je neka osnova, potem pa gre v različne variante, predvsem radi hitro *špilamo*, da je »double time« na bobnih in okrog tega se potem vse vrti.

G: Takrat, ko ste začeli, je bilo to verjetno zelo popularno?

M: Mi se zafrkavamo, da so nekako valovi glasbe in ko je val zgoraj, smo mi spodaj in obratno, ker takrat, ko smo mi samo hitro želeli *špilati*, so vsi *špilali* počasi, potem je bil ta nek »revival«, smo mi ravno ali delali plato ali kaj takega, nismo na polno zajahali tega vala, mi *furamo* to svojo stvar za naše lastno veselje in v tem je bolj ali manj »point« vsega skupaj.

G: Kakšni so pa vaši glasbeni vplivi, kdo vas navdihuje?

M: V osnovi ravno ti »early« Fat Wreck bendi, kot so NOFX, Lagwagon, No Use For A Name, po drugi strani Bad Religion, Pennywise.

J: Descendents ...

M: Tudi, potem pa na vsake toliko časa pride ven kakšen CD, ki nas malo za kakšno novo stvar navduši, npr. par let nazaj je bil tak bend Wiseheimer ... Saj v bistvu je ista *muska*, nič revolucionarnega, samo znali so narediti zadevo na *ful* dober način in takrat smo jih potem malo zagrabili, tako da nekako znotraj teh okvirjev.

G: Kaj pa v bendu, imate porazdeljene vloge?

M: V bistvu že od nekdaj midva s Simonom nekako piševa komade, recimo nekje pol-pol, vsak prinese že nekaj narejenega na plac; ali je to besedilo ali že neka osnova *komada*, potem ga pa vsi skupaj spilimo

do konca, sedaj kako bo to naprej, se pa zna malo spremeniti.

J: Zna se zgoditi, da tudi jaz kaj prinesem. Že pol leta nekaj čaram, ampak sem rekel, da si bom vzel čas, da bo res tisto, mora *trgat* gate, moram se dokazati, ker oni že dvajset let delajo, ne more biti kar nekaj.

M: Sta tudi Seba in Aleš napisala kakšen komad, ampak večinoma sva pa midva s Simonom. Vedno je pa tako, da vsak nekaj doda in skupaj dobi končno formo.

G: Kaj pa mi lahko povesta o novem, četrtem albumu Well kept secret?

M: Marsikaj.

G: Super!

M: Do sedaj smo vedno sodelovali z Žigo Rezarjem, ki je naš kolega že dolgo časa, vedno je proces *plate* izgledal tako, da čim bolj izpilimo naše *komade* in pridemo k njemu v studio in zadevo posnamemo. Tako kot smo rasli mi, pa je rasel tudi Žiga in na začetku je bilo to pri njemu hobi projekt, potem je imel že boljši studio, zadnjo *plato* smo pa posneli v studiu, ki sta ga imela skupaj z Jernejem Kržičem, Penrose studio v Detroitu v Ljubljani. In je bil tudi strošek plošče na profesionalnem nivoju, pa še rekli smo, če že gremo »all out«, gremo res »all out« in smo še na »mastering« poslali v Ameriko v Blasting room, ki je pa od bobnarja od Descendants studio in je v bistvu tisti najpomembnejši punk rock studio. Tako da je strošek naneseš, to izkušnjo smo imeli pod pasom, sedaj pa smo rekli, da nimamo ne časa ne denarja, dajmo poskusiti totalno obratno in smo šli v DIY. Tako da je bil tudi sam proces nastajanja *komadov* drugačen, torej, ko so se zadeve že snemale, smo še spreminjali zadeve, smo jih prilagajali, dodajali.

J: Malo smo si časa vzeli.

M: Vse smo snemali na našem *placu*, razen bobnov pri Korkieju na Planini. Tako da je bil to cel proces in se tudi pozna na *plati*, mogoče je malo bolj groba po eni strani, po drugi pa bolj taka, kot smo si jo zamislili, ker se ni mudilo.

G: Koliko časa je to trajalo?

M: Kakih pet mesecev, je šlo pa res počasi, zelo *lagano*, nekaj, kar si v *profi* studiu ne bi mogli privoščiti.

G: Se vam zdi to v redu praksa za v bodoče?

M: Jaz mislim, da sploh ni ... za naš bend ja, bo šlo verjetno v tem smislu naprej.

J: Sigurno bo lažje, oziroma bomo tudi prej kaj naredili.

M: Pa tudi dvomim, da se bomo kaj kmalu spravili novo *plato* delat, verjetno bo to kakšen *singl* ali pa EP, da je malo manjši zalogaj.

G: Kaj pa videospoti, tudi DIY varianta?

J: Vse v enem dnevu pri meni na vikendu. Imeli smo tri ideje in potem smo nekako se odločali, potem smo pa pobrali par *frendov*, ki so malo vedeli, kaj delajo (*smeh*), ti imaš ta *fotkič*, ti imaš tisto, a veš, malo smo si izposojali in opremo in znanje od drugih in potem smo pač šli k meni. Snemali smo spote, zraven še fotke za »cover« za CD in vse.

M: Vse je bilo eno čez drugo.

J: Na koncu smo pa še zadnjega posneli, takrat smo se malo sprostili že.

M: V bistvu je bil cel proces zamišljen v tem smislu, kako lahko v najkrajšem času z najmanj truda naredimo vsaj dva do tri videospote. Enodnevna akcija.

G: Pa so videospoti dandanes še neka taka ... donosna zadeva?

J: Mislim, veliko bendov se kar trudi s tem, vsaj kar jaz poznam, veliko vlagajo v to. Glede učinka bi pa rekel, da nima tako velikega, kot na primer kakšni *singli*.

Mislim, saj v bistvu potem z videospotom daš *singl* ven, ker hočeš poudariti komad. Če je res dobra ideja, se mi zdi, da se potem malo govori o tem in mogoče zaradi tega; ni nujno da je samo *muska* dobra, je lahko tudi videospot in potem gredo ljudje to pogledat.

M: Še ena kreativna komponenta, ki je drugače ne bi imel, drug format, ki bo pristal na Youtubu in se bo potem pošiljal naprej.

J: Pa Facebook za vašo generacijo, Instagram za našo ...

M: ... Tiktok za tisto, ki nas še ne pozna.

J: Na Instagramu lahko potem ves čas objavljaš, danes se snema, danes ureja ... Ker zdaj smo se navadili, da moraš biti ves čas aktiven in objavljati, da prideš na *feed*, da si prvi pri folku na *storyjih*. Kakšna suha obdobja, kakor poletje, če nisi na festivalih in ni *špilov*, je popoln čas da posnameš nekaj in objavljaš ves čas.

G: Kaj pa sami komadi, vsebina besedil?

M: Vedno bolj doživljajska in osebno izpovedna, če gledaš teme besedil albumov od 2012 do danes, imaš na začetku *ful* angažirane, družbeno kritične, potem pa vedno manj, ne zato ker bi bili, vsaj, tukaj lahko samo zase govorim, manj družbeno kritični, ampak nekako postane vse bolj ventil zate, za stvari, ki jih moraš dati iz sebe. Sploh pri zadnji *plati* se mi zdi, da sva obadva s Simonom pisala o nekih zadevah, ki jih bodisi doživljava, čutiva, *ful* je zanimivo, ker imaš sredi *plate* dva komada, ki si ne bi mogla biti bolj različna, še celo pri enem sem jaz vokal, pri enem on, ki govorita o časih korone, kako smo jo doživeli, kaj si mislimo o njej. In moj komad je *ful* dolg in ima *ful* enih stvari notri, *ful* v *izi*, potem ga je pa konec in počti njegov minuto dolg komad, kjer se on zdere do konca. To mi je zelo všeč, ker se res vidi, da smo sebe dali v to *plato*, veliko bolj izrazito, kot bi to lahko naredili, če bi *plato* delali na drug način, točno to, kar si imel v glavi, je bolj ali manj tudi na posnetku. Ne vem, mogoče s starostjo pride do tega, da ti je bolj vseeno in pišeš tisto, kar ti pade na pamet, namesto da bi se angažiral in delal neko zgodbo. Če je bila 2012 plošča taka, da je imela neko temo od začetka do konca, je bila druga že bolj »random«, ta zdaj je pa zelo »random«, ampak je nekaj, kar mi doživljamo, kot ena taka zgodnja kriza srednjih let, ki jo mora sedaj Janže razpihat z naslednjimi komadi, tako dajmo dajmo, *folk* noče več poslušat vaših težav, dajmo zdaj poslušat...

J: Moje težave (*smeh*).

M: Težave naslednje, mlajše generacije!

Gaja Basaj

Nadaljevanje članka v naslednji reviji.

1. Lastovka leti.
Požirek jo odžaja.
Za tren počine.

2. Tla se ugreznej
pod volkovim korakom.
Tu njega je pot.

3. Hrošči rajajo.
Cvet se ziba pod njimi,
srečen jih hrani.

4. Lubje se kruši.
Zadiham sredi krošnje,
razgled pove več.

5. Srnjak poskoči,
med tekom jezen laja.
Moti ga raja.

6. Jamamaj prede,
mačka molči in gleda.
Za hip zamiži.

7. Horizont miglja,
gre skozi travo tiger?
Ne, le naš panter.

8. Brzeča voda.
Kam se ti tako mudi?
Čaka jo kapnik.

9. Lahkotna glava,
pod veko galaksije.
Ne šteje korakov.

10. Slasten poganjek,
med zobmi škripa zemlja.
Najslajši obrok.

11. Žabo je zbito.
Kdo ji bo povil krake?
Zapoje žaga.

12. Zazeva rana.
Papirček ni nedolžen.
Že jutri gori!

13. Klic so prestregli,
predor so mi zaprli.
Res moram čez hrib?

14. Končno odhajam
tja, kjer je vse po moje.
Razglednica pride.

15. Sonce se ne da.
Led joče sladke solze.
Kje je limona?

16. Slastna melona.
Po prstih teče njen sok.
Pridi, čebela.

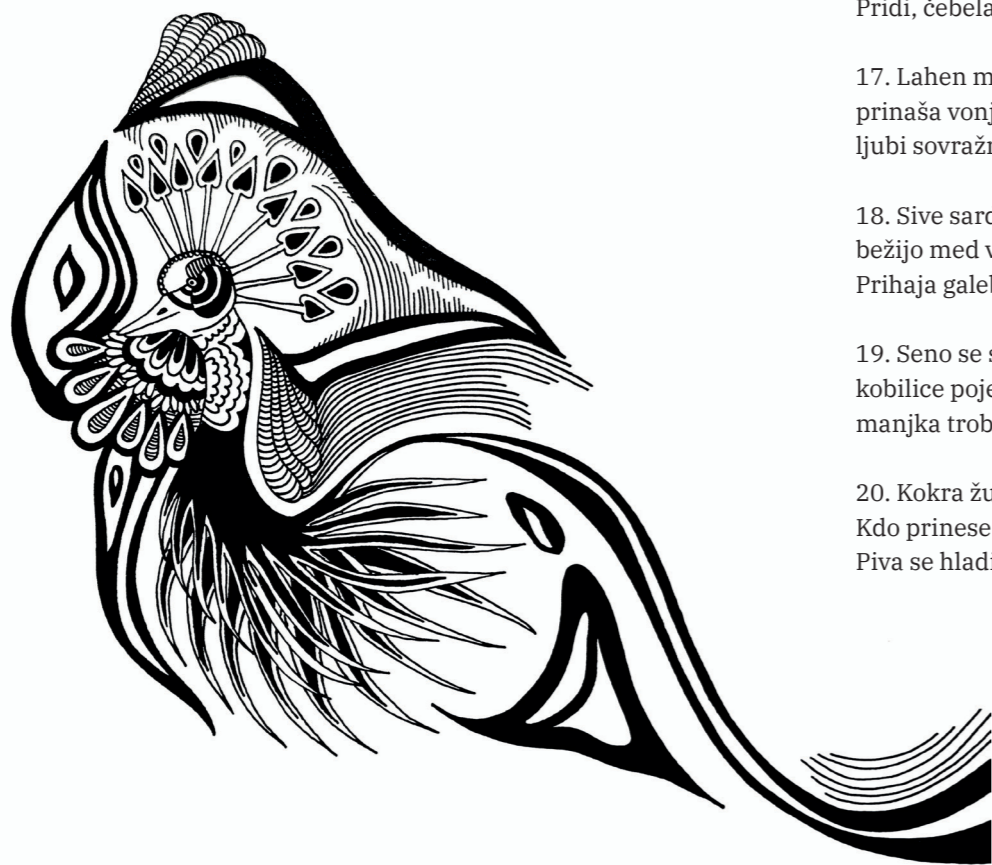
17. Lahen maestral
prinaša vonj po tebi,
ljubi sovražnik.

18. Sive sardele
bežijo med valovi.
Prihaja galeb.

19. Seno se suši,
kobilice pojejo,
manjka trobentač.

20. Kokra žubori.
Kdo prinese čevape?
Piva se hladi.

Petra Burger

Smrti poletja

muhi raziskujejo vlažne nosnice
kiselkaste mravlje izginjajo v ustih
koža podplavov ostaja na betonu
razredčene dlake se upirajo pinceti
nove izkušnje raztrgajo nove možnosti

zadnji družinski izlet na Hrvaško
preblisk nekega banalnega spomina
neizostrelega v lenobnem očesu uma

sidro poletja se cvileče ustavi
spolzka skala se razdrobi
zrna se zapeljejo v prihodnji dan

Neja Rakušček

Oblike

Mislím, da se poznam in vem kdo sem.
A samo sebe presenečam vedno znova in znova.

Spomini z zvezdnim prahom posuti, vsakič so novi
čevlji obuti. Včasih premajhni, drugič preveliki. A
rastem in sem vedno v novi obliki. Kakšne dni me
objema tema, jutri me veselje spremlja.

Žal mi je za vse ljudi, ki sem jih kdaj prizadela, zaradi
svojih dejanj sem imela še veliko več dela na sebi.
Najstniške misli, ki so mi bile v napoto. Zdaj stopam
na pot, ki mi nudi srečo in toploto.

Pomladni zvončki

Srce mi poganja kri po ožilju,
mar si ti gonilo mojih misli?
Ti, ki se skrivaš po temnih koticah sobe,
v robovih mize in ostrini morilskega noža.
Tvoja mehka koža ima vonj po izdaji.

Slišim te v petju čričkov.
Tvoja pesem odzvanja v celicah mojega telesa.
Posteljo ti bom postlala z belimi zvončki in srajčkami.
Opevana naj bo tvoja lenoba ter tvoja tesnoba.
Naj sreča bo le drobtina na tvojem dolgem potovanju.

Potovanje prednikov*

Bila sva na izletu,
moker gozd poln vlage naju je objemal in srkal vase.
Hodila sva po poteh najinih prednikov. Videla sva
zvezde v kapljah dežja,
ki so izgledale kot izstreljeni metki neba.

V očeh tega fanta,
moškega,
otroka sem se enostavno izgubila,
v njih se skoraj utopila.
Vsaka kaplja,
ki se ga je dotaknila se je v sekundi razbila in se v
njegov nebeški sij spremenila.

Vesolje mi je z vseh strani kazalo in pravilo le eno
stvar,
da sojeno mi je biti tam z njim prav zdaj. Zlata megla
je objemala krošnje dreves,
ki so se zlivale v modrino nebes.
Voda je žuborela in pela pesem le za naju.
Mavrica je okrasila to popolno sliko in celo vesolje je
trepetalo med najinim borbenim plesom ljubezni.
...

Mejrema Meri

Ilustracije:
Maša Zara Ličen

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

SubArt

open air

open air

open air

open air

open air

open air

open air

open air

open air

Sub

Sub

Sub

Sub

Sub

Sub

Foto: Miro Zalokar

Foto: Lan Drinovec

🔑 Namizne igre vlog 🔒 🗡️ ❤️ ⬅️ 🌙 ♣️ 🔍

Zadnje čase, ko se ni več treba sramovati nerdovstva, so tudi igre TTRPG postale predmet zanimanja in so vedno bolj priljubljene.

Kljub temu ste morda slišali zanje le na kratko ali ste jih videli v kaki priljubljeni televizijski oddaji, zato je moj cilj v tem prispevku pojasniti, kaj sploh so takšne igre, in na kratko opisati, kako se jih igra.

Za začetek: TTRPG je kratica za Table-Top-Role-Playing-Game. To ime ima par izvorov. Prvi ima korenine v miniaturnem igranju vojn (ljudje se v vojaškem slogu spopadajo z zemljevidi in miniaturnami, pri čemer je zaželen uporaba miz), drugi pa iz določene dejavnosti, pri kateri so ljudje igrali vloge; ko se je igranje vlog (angl. »roleplaying«) uveljavilo, je žanr dobil svoje polno ime.

Glavna privlačnost teh iger je v tem, da udeleženci pogosto ustvarijo svoje like, celotne nove osebnosti z novimi čustvi, mišljenji in dejanji. Udeleženci nato z govorom opisujejo dejanja in gibe svojih likov. Dejanja določijo na osnovi svoje karakterizacije, kot sta razred in rasa lika, ki določata spretnosti ter uroke, ki jih lik lahko uporablja, osebnost in ozadje, ki skupaj služijo tudi kot osnova igranja vlog.

Uspeh dejanj lika se običajno določi z metom kocke. Kocka, ki se uporablja za določeno dejanje, je običajno navedena v pravilih igre, ki jo igrate. Od tod izhajata nadvse željena Nat(ural)-20, s katero lahko celo

zapeljete zmaja, in grozo vzbujajoča Nat-1, zaradi katere vam lahko zdrsnje, zaradi česar potem skozi trebuh zabodete enega od svojih pajdašev. Čeprav se Nat-1 lahko zgodi pri metu katere koli kocke, se Nat-20 lahko zgodi le pri dvajsetstranski kocki, ki se tudi največ uporablja.

Kocke, ki se uporabljajo v igrah TTRPG, se običajno imenujejo po sistemu dx, kjer se d nanaša na angleški izraz za kocko »dice«, x pa na število stranic, ki jih ima neka kocka; na primer d4 ima štiri stranice; d6 (t. i. »normalna« kocka) ima šest stranic in tako naprej. Kocke, ki jih boste med igro najverjetneje srečali, so prej omenjene d4, d6 in d20, pa tudi d8, d10, d12 in d100. Priporočeno je, da prinesete svoj set kock, vendar pa to ni nujno potrebno, saj lahko pri številnih navdušencih najdete cele zbirke nekaterih resnično lepih, skoraj umetniških kompletov kock.

Karakterizacija in uporaba kock sta najprej na prvi stopnji določeni v pravilniku izbrane igre, nato pa podrobno vsake igralne seje določi vodja igre, t. i. »Game master« (katera pravila je treba dejansko upoštevati; določi težavnost izvrševanja dejanj; opiše igralna območja in NPC-je (neigralske like, kot so razbojniki ali pošasti), prav tako igra NPC-je in, kar je najpomembneje, poskrbi, da delujejo vse improvizacije igralcev, ter se trudi, da se ne prekine vživljanje v svet. »Game masterji« so pripovedovalci tako svojih kot tujih zgodb in so običajno najbolj izkušeni udeleženci.

Na tej točki vam je igranje tovrstne igre verjetno zelo privlačno, vendar niste prepričani, kje začeti. Ko večina ljudi zasliši TTRPG, pomisli na D&D, Dungeons & Dragons. Čeprav je D&D najbolj priljubljena tovrstna igra na trgu, obstaja še veliko drugih neverjetnih naslovov z lastnimi nabori pravil, ki se tudi razlikujejo po kompleksnosti. Tu lahko najdete tudi nekaj izvrstnih doživetij, kot so: Starfinder (znanstvenofantastične napetosti, ki koreninijo v klasični fantastiji); Mesto megle (super junaki srečajo mite, zelo dostopna RPG) in Brindelwood Bay (skupina babic raziskuje strahote »eldritch« v zaspanem mestu). Poleg teh lahko najdete še nešteto drugih, prav tako izvrstnih naslovov.

»eldritch« čudno ali nenaravno, zlasti na način, ki vzbuja strah (pomislite na dela H. P. Lovecrafta, kot je The call of Cthulu).

Veliko ljudi igra sicer izvrstne, a vnaprej napisane zgodbe, vendar si mnogi dovolijo svobodo igrati svojo lastno zgodbo, pri kateri sledijo setu (včasih spremen-

jenih) pravil iz neke druge igre vlog, običajno iz nabora pravil D&D pete izdaje, kar imenujemo tudi »domača vsebina« oziroma pogosteje »Homebrew Content«. V tem načinu igranja vas čakajo najbolj zabavni večeri, s tem pa tudi izkušnje.

Če še vedno niste povsem prepričani, kje začeti, se pozanimajte o kakšni lokalni skupini, ki igra TTRPG-je in sprejema nove člane. V središču Kranja lahko najdete Park Enigmo, v katerem vsake toliko organizirajo seje tovrstnih iger, v najhujšem primeru pa lahko na spletu najdete zastonski PDF seta pravil, napišete svojo zgodbo, povabite nekaj svojih zainteresiranih prijateljev in pričnete z ustvarjanjem likov, za tem pa z igro.

Za konec vam želim vso srečo in čim več zabave v teh (za nekatere) novih doživetjih ter najlepša hvala za branje!

Matej Sarajlić

Ilustracije: Daniel Lenarčič

Vrednote umirajo!

(*napis na stropu koncertne dvoranice SubArt Trainstation)

Glede na to, da držite v rokah kranjsko revijo za MLADINSKO kulturo in SUBkulturo (kaj je že to?), se sledeč tekst dotika predvsem mladih odraslih!

Premišljevana tematika hitro lahko odjadra v marsikatero napačno smer, kar je seveda nevarno. Nevarno je kot napadanje posameznih umetnikov ali umetniških skupin, ki se ne držijo vrednot, jih nemara celo rušijo ali pa, kar je zares najhujše, se stanja v družbi ne lotevajo na nikakršen način in se posledično ne zavedajo (vprašanje je, kaj od tega se zgodi prej) ter se od poglobljanj glede vrednot docela distancirajo.

Nemogoče je biti umetnik in ne biti družbeno angažiran. To dvoje se vzajemno izključuje. Vsaka umetnina je tako deloma odraz stanja v družbi in kritika družbe. Seveda ni nujno, da je to nazorno ubesedeno; lahko gre za surov kitarški zvok, lahko gre za mlahavo *pilulilu* pritiskanje na klaviaturske tipke, lahko gre za izbiro barvne palete na sliki – ni važno! Eno kliče po prebujanju, drugo k uspavanju. Oboje je seveda lahko na mestu, če je, ironično, postavljeno na pravo mesto. Oboje je lahko kritika družbe in časa, v katerem živimo. Če to ni, to ni umetnost, pa če so rifi še tako hudi. Ali uspavalni.

Če kaj, je pravilno, da smo si ljudje različni v tem, kakšne okuse imamo in koliko nam kaj pride do živega. Nov trend sveta je seveda prekomerna užaljenost. Še preden nekdo užali, je drugi že užaljen. Zato je seveda svet preplavila *pilulilu* umetnost; imamo *pilulilu* odnose, živimo *pilulilu* življenje.

Na nedavnem koncertu odličnega Damirja Avdića je bilo slišati ogromno o tem, a je bila publika žal maloštevilna in seveda krepko čez 30. Bi odrasli pod 30 razumeli, o čem je pel? Bi bili užaljeni? Zagotovo in z razlogom! Jih zato ni bilo tam? Le kdo bi vedel. Resno, wtf?

Ne hodijo ven,
ne poslušajo prave glasbe,
ne razmišljajo,
ne zanimajo jih odnosi,
ne zanima jih družba,
ne berejo,
ne pogovarjajo se,
ne poslušajo se,
ne objamejo se,
ne držijo se dogovorov,
ne zaščitijo šibkejših,
ne odstopijo sedeža,
ne zahvalijo se,
ni jim mar za nove vojne,
ne spremljajo, kaj se dogaja po svetu,
znajo pa biti užaljeni,
čeprav znajo užaliti,
znajo zahtevati,
znajo zablokirati,
znajo se zmrhovati,
znajo uničevati,
znajo bruhati v pisoarje,
znajo biti zadrogirani,
znajo biti razvratni,
znajo biti nasilni.

Razumevanje pomena vrednot in njih nabiranje ter zagovarjanje človeku nedvomno vlijeje neko posebno integriteto in samozavest; tak človek ne more nikoli biti zares užaljen, saj točno ve, za čem stoji in v kaj verjame ter je obenem le stežka zaveden v karkoli popularnega ali populističnega samo za to, ker je nekaj zavito v lep celofan. Lahko si celo dovoli občasno spozabo in se obnaša neumno ter veselo prekolne vse od prvega do zadnjega. Samo da ni dolgočasen, samo da ni *pilulilu*.

Oh, pogledajte ga, kaj si je dovolil! Uaaaa. *Pilulilu*, zablokirajmo ga! Podrsni v levo! Hihi, hihi, ta ne sme več priti na naše dogodke, saj je nekaj čudnega napisal in ga moramo odslej sovražiti.

Trainstation je na odprtem zraku gostil brata Cavallera, ki že desetletja udarniško zastopata vrednote. Zgodovina poroča o tem, da so še v 80-ih, takrat še z ansamblom Sepultura in njihovimi privrženci, organizirali zabijanje žebeljev v drevesa amazonskega pragozda, da so se nato na teh drevesih lomile industrijske žage in se je poseka drastično upočasnila! Legendarno in velik poklon!

Nedavni trendi statistično tečejo v smeri, da med mladimi glasba že dolgo ni več popularna, prav tako začuda niso popularne niti videoigre, zato pa je toliko bolj privlačen TikTok – kratki brezzvezni posnetki o ničemer.

Nedavna statistika zna poročati tudi o tem, da so mladi v Sloveniji pod povprečjem, ko gre za ustvarjalno mišljenje, poleg področij matematike, naravoslovja in bralne pismenosti, se razume. Gibalnih sposobnosti fizičnega telesa pri vsem skupaj raje nihče več sploh ne omenja.

Težko je opazovati ponavljajoč pojav povprečne starosti obiskovalcev koncertnih in drugih glasbenih dogodkov, takisto pa ne gre spregledati »sausage party« žalostij. Resno, kje so mladi, kje so mladenke?

Pa odvrnejo: »Naredi si sam nove ljudi, če se rad družiš z mladimi.« Poanta je seveda povsem drugače.

Živimo v zelo čudnih časih. Ne samo, da vrednote umirajo; umira tudi še vse kaj drugega. Zdi se nekako postapokaliptično. Ne zamerite posploševanja, a vendarle: mladim odraslim se *jebel!* Dol jim visi za poglobljanje v svet, za umetnost, za drevesa in živali, za družbo, za romantiko, za pogum biti drugačen, za razumevanje drugega, za neštete tenkočutnosti, iz katerih so vrednote v resnici zgrajene.

Prevedeno v glasbeni žargon: svet mladih zveni kot trije durovski akordi. Brez molovske lestvice, brez susov, brez dimov, brez sedmic. Prevedeno v filmski

žargon: brez igranja po metodi (»method acting«, Stanislavski, Strasberg, op. a.), samo tekst, atributi in efekti. Prevedeno v arhitekturo: kocke in kvadri. Prevedeno v ples: samo še polka.

Teorija pravi, da mlad in učljiv človek občuti toliko čustev, kolikor jih je prebral ali vsaj zasledil v literaturi ali skozi kakšno drugo umetnost. Brez pomenovanja čustvenega stanja bo težko vedel, da nekaj čuti, še težje, misija nemogoče, pa bo neko posebno, bolj kompleksno in široko lepo čustvo podelil naprej.

Ljudje z vseh možnih in nemožnih področij vedno pogosteje ugotavljajo, da smo nekje ob koncu osemdesetih ali na začetku devetdesetih prejšnjega tisočletja dosegli vrhunec civilizacije in da od takrat dalje raven strmo upada. Raven vrednot, raven odnosov, raven vseh civilizacijskih norm. Vsekakor bi se o tem morali pogovarjati povsod in na polno! Voda nam teče v grlo. Strah me je.

A da ne bo pomote. Ni še vse izgubljeno. Upanje umre zadnje in podobne floskule! Nedavno sem na primer s tal pobral nekaj cigaretnih ogorkov in jih pospravil v smeti, nakar me je neka prelepa mladenka potegnila k sebi in me strastno poljubila, rekoč: »Ker si okoljevarstven!« Še danes mi kar srce zaigra ob tem spominu!

Alex Kodek

Foto: Miro Zalokar

Revija za mladinsko (sub)kulturo
Leto 10, št. 2,
avgust 2024
ISSN 2385-9350

Izdaja:
Kulturno umetniško
društvo SubArt
Kolodvorska cesta 8
4000 Kranj

Člani uredništva:
Gaja Basaj
Petra Burger
Teja Hafnar
Jacobsen
Gal Jerman
Maša Ličen
Marša Malešič
Neja Rakušček
Žana Šuran
Tenk
Špela Vovk
Zunipera
Matej Sarajlić

Gostujoči člani:
Daša Keber
Mejrema Meri
Daniel Lenarčič

Oblikovanje:
Tina Nunar

Naslovnica:
Žana Šuran, Scalloop

Lektoriranje:
Agnes Kojc

Urednica:
Živa Drinovc

Tisk:
Tiskarna Oman
Peter Oman S.P.

Cena: brezplačno

